

Система творчих завдань для підсумкових уроків з читання у 3 класі

*Книгу треба берегти, бо то культура, надбання
нашої історії...*

*...Знай, учителю, від тебе залежить, чи
сформований в дитини культ книги. Справжній
культ, що викликає смак до літератури, поезії,
смак до культури побуту, культури взаємовідносин
між людьми.*

О.А.Захаренко

*...Любіть книгу, вона полегшить вам життя, по-дружньому допоможе розібратися у
строкатій і бурхливій плутанині думок, почуттів, подій, вона навчить вас поважати людину
і самих себе, вона надихає розум і серце почуттям любові до світу, до людини.*

М. Горький

**Підготувала вчитель початкових
класів Згурівської гімназії
Сита Тетяна Володимирівна**

2012 р.

Анотація

Значення книг у житті людини важко переоцінити. Із дитячих років вони допомагають нам пізнавати світ, дають поради, засмучують і розвеселяють. Люди, які багато читають, не тільки мають енциклопедичні знання, а й ніби проживають різні життя разом з героями улюблених книг. Сила книг безмежна! Вони потрібні нам, як повітря і вода, як світло і тепло. Без них ми сліпі, часто безпорадні. Важко уявити життя без книг: художніх, науково-популярних, довідкової літератури тощо. Протягом усього життя ми звертаємось до них. Вони допомагають нам зрозуміти світ, що нас оточує, відкривають небачені обрії, розкривають таємниці природи, життя, збагачують знаннями, пробуджують мрію. Книги – мудрі друзі, які, не вмюючи говорити, розказують нам про незвичайні пригоди і подорожі, про чудеса, про навколишній світ; вчать розуміти і цінувати працю людей, часто допомагають обрати шлях у житті.

Посібник «Система творчих завдань для підсумкових уроків з читання у 3 класі» складений відповідно до Програми з читання для загальноосвітньої школи 1-4 класів. До кожної теми для перевірки та закріплення вивченого матеріалу подані різноманітні творчі завдання (тести, кросворди, ребуси, загадки, скоромовки, лічилки, вікторини, лабіринти, літературні ігри), орієнтовані на досконалу роботу з творами, а також спрямовані на розвиток мислення, уміння аналізувати, визначати головне. Завдання відповідають психологічним особливостям учнів даного віку, сприяє інтелектуальному та духовному розвитку дитини, формує позитивну мотивацію щодо читання.

Висловлюю сподівання, що даний посібник допоможе вчителям початкових класів зацікавити молодших школярів до читання, навчити їх творчо мислити, прищепити їм любов до книг, виховати активного читача – справжнього цінителя книжкового багатства.

Мова – дивний скарб

I. Поміркуй і підсумуй.

- Що нового дізналися в цьому розділі?
- Яке багатство, який дивний скарб є у кожного з нас?
- Як виникла мова?
- Що вам радила поетеса Алла Коваль?
- Чому всі слова, незалежно від їх довжини, рівні?
- Хто з авторів у цьому розділі приділяє багато уваги нашій мові?

II. Визнач жанр твору .

1. „Мова” Варвара Грицько. (Вірш)
2. „Наша мова” за Аллою Коваль. (Оповідання)
3. „Мова” Ігор Січовик. (Оповідання)
4. „Найрідніші слова” Володимир Лучук. (Вірш)
5. „Буває, що слово відоме давно” Дмитро Білоус. (Вірш)

III. Доповни речення.

1. „Наша мова” за Аллою Коваль.

- Такими наші прашури були колись, такими б надовго вони zostавались, якби не зробили геніального відкриття: ... (винайшли мову).
- А далі сталася подія величезної ваги: ... (люди винайшли письмо).
- Важко навіть сказати, скільки людей протягом століть докладали зусиль, щоб сьогодні ми з вами ... (могли читати й писати).
- Почесне місце в обробці і відшліфуванні мови належить -... (Тарасу Григоровичу Шевченку).

2. „Привчайтеся працювати із словниками!” Дмитро Білоус.

- Словник - це ... (довідкова книга, в якій у певному порядку подано слова якоїсь мови).
- Тлумачити означає - ... (визначати, роз'яснювати, з'ясовувати зміст слів, понять; давати пояснення).
- Етимологічний словник розповість вам про ... (первісне значення слів).

IV. Скласти тематичну павутинку до вірша „Найрідніші слова” В. Лучука.

(Мама, воля, рідна мова, диво-край).

V. Радіопередача: „Слово про слово”.

- Звертаючись до словників, книжок підготувати на радіопередачу, звідки з’явилися в нашій мові слова *писати, азбука, диктант, олівець*.

VI. Мозковий штурм.

-

- Мова, якою користувалися стародавні римляни – *(латинська мова)*.
- Довгий балкон уздовж будівлі – *(галерея)*.
- Стародавні часи – *(правіки)*.
- Зарубай собі на носі – *(запам’ятай)*.
- Рідна мова поета *Нузет Умерова* – *(кримсько-татарська)*.

Похвала книгам!

I. Поміркуй і підсумуй.

- Чим зацікавив тебе цей розділ?
- Якого стилю оповідання тут найчастіше зустрічаються?
- У якому творі розповідається про бібліотеку Ярослава Мудрого?.
- Про кого написано: „Друкар книг, перед тим небачених?”
- Що ти знаєш про найбільшу в Україні бібліотеку для дітей?
- Якими новими словами та висловами поповнився твій словничок?

II. Конкурс „Прислів'я про книгу”.

- Скласти прислів'я зі слів – розсипів.

1.

книга	людей	Одна	навчас	тисячі
-------	-------	------	--------	--------

2.

як	Книга	світі	вчить	на	жить
----	-------	-------	-------	----	------

3.

без	рук	Книга	неї	твій	як	без	друг
-----	-----	-------	-----	------	----	-----	------

4.

книжок-	без	Життя	зірок	без	небо
---------	-----	-------	-------	-----	------

III. Заміни одним словом.

- Місце, призначене для зберігання книг – (*Бібліотека*).
- Відділ, де видаються книги додому – (*Абонемент*).
- Постійна адреса книги в бібліотеці – (*Шифр*).
- Систематичний перепис предметів, книг – (*Каталог*).
- Своєрідні компаси, що допомагають зробити правильний вибір, швидко зорієнтуватися в книжковому морі – (*Каталожні картки*).
- Стислий зміст книг – (*Анотація*).

IV. Вікторина.

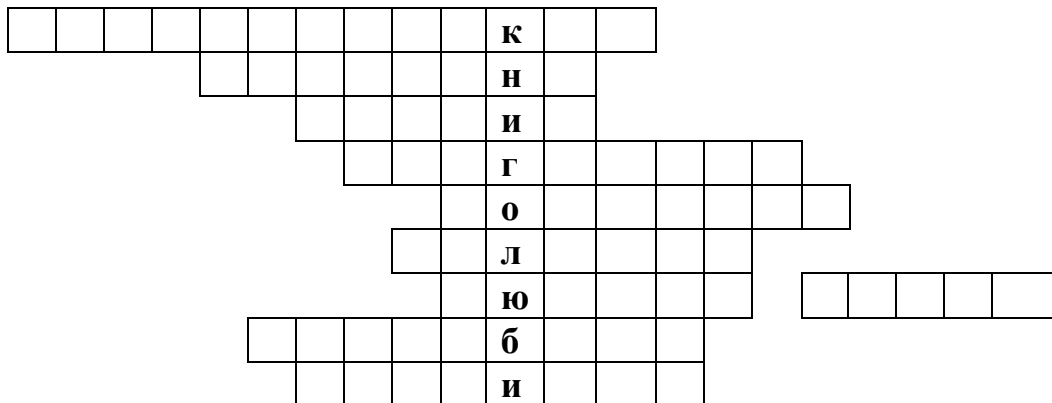
- Як називають дітей, які люблять читати книги? (*Книголюби*).
- Хто ви в бібліотеці? (*Читачі*).
- Як називають забудькуватих читачів? (*Боржники*).
- Із чого починається книга? (*З обкладинки*).
- Як називається переписана від руки книга? (*Рукопис*).
- Куди приносять письменники рукопис? (*У видавництво*).

- Як називаються книги, які про все знають? (*Енциклопедії*).

V. Кросворд.

- Читаєте запитання, вписуєте відповіді, якщо правильно все згадаєте і запишете, то у виділеному стовпчику прочитаєте слово „*Книголюби*”.

1. Автор оповідання „Спляча Книга”. (*Сухомлинський*)
2. Майстерня, фабрика, де виготовляють книги. (*Друкарня*)
3. Хто заснував першу бібліотеку в Київській Русі? (*Мудрий*)
4. Спеціально оброблена шкіра тварин, яку колись використовували для письма. (*Пергамент*)
5. Невеличка книжечка, яка заведена на всіх читачів бібліотеки і в яку вписують дані про взяті книжки. (*Формуляр*)
6. Який князь створив на Русі перші школи? (*Великий*)
7. Як називається оповідання, яке написав про книгу Остап Вишня? („*Любіть книгу*”)
8. Хто був винахідником друкарського верстата? (*Гутенберг*)
9. Автор вірша „Соняшник”. (*Павличко*)

Цікава книга - Природи

I. Поміркуй і підсумуй.

- Як ти зрозумів назву теми?
- Чи всім розкривається книга Природи?
- Чому ми називаємо природу живою книгою?
- Чи багато в українській мові слів-чужинців?.
- Назви імена дітей – героїв прочитаних творів.
- Назви імена авторів, що написали твори про стосунки людини з природою.

II. Добери порівняння.

- З яких творів ці порівняння?
Осінь, наче... (килим кольористий).
Куличок, наче... (кулачок).
Водяна трава, як.. (пучки волосся).
Руки в дівчинки шершаві, як... (дубова кора).
Волосся, немов... (пух).
Сестри-берізки палахкотять, наче... (золоті свічки).

III. Творимо своє.

- Склади розповідь про осінь за віршами Л. Костенко „Вже брами літа замикає осінь” та „Соловейко застудився”.
- Опиши ліс та дівчинку Улянку.
- Створи живу картину осіннього лісу.
- Прочитай рядки з твору словацького поета Павла Гнездослава:
*Я зірвав квітку і вона зів'яла,
Я зловив метелика – і він
Помер у мене на долоні.
І тоді я зрозумів, що доторкнутися
До краси можна лише серцем.*
- За цими рядками склади казку на тему „Все живе хоче жити”.

IV. Вікторина „Із яких творів ці рядки?”

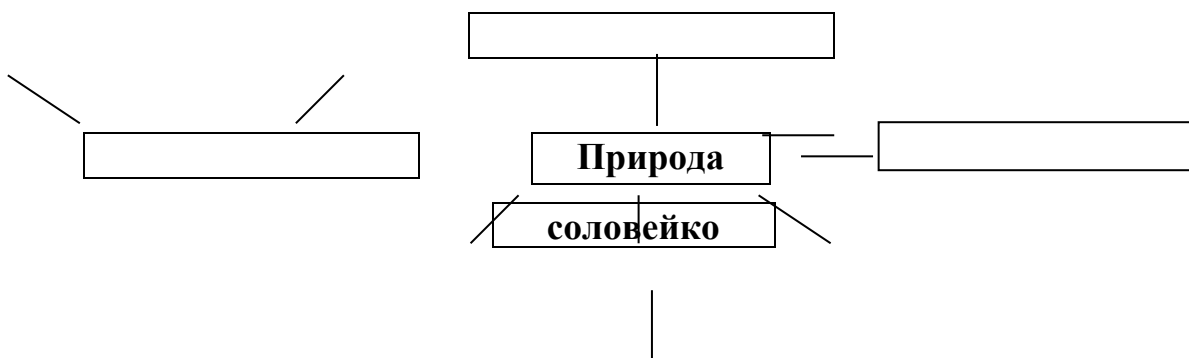
1. „Я ж тут для всіх, а не для тебе лиш”. (Л. Костенко „Шипшина важко віддає плоди”)
2. „Хоч би де замрїла квіточка одна...” (Я. Щоголів „Осінь”)
3. „Хто червоний, хто жовтавий, хто рудий, а хто трішечки зелений молодий.” (К. Перелісна „Осінні танці”)
4. „На ньому светрик чорно-золотавий, у нього грудки ніжні, щиро-золотаві”. (І. Драч „В товаристві джмеля”)

5. „Навпростець через левади полетить, неначе птах, їм назустріч аж на шлях”. (К. Перелісна „Песик і хлопці”)
6. „Потяглися понад кручами, понад простором степів...” (Н. Забіла „Журавлик”)
7. „Нащо ж співає? Чудна! Краще б шукала зерна!” (Л. Українка „Мамо, іде вже зима...”)
8. „З золота зіткане сяєво ллеться, ліс в нім купається, листя сміється.” (М. Рильський „Дівчина”)
9. „... Хіба я не віддав би науці своє життя?” (О. Буцень „Наше відкриття”)
10. „ А хіба вона від цього стане гіршою?” (В. Сухомлинський „Сергійкова квітка”)

V. Поміркуй!

1. Як допомогти хворій пташині?
2. Ти побачив зламану гілочку на деревці. Що ти зробиш?
3. Природа потрібна людям не лише для користі, а й для краси. Доведи, що це так.
4. Як ти поведешся, коли побачиш, що інші нищать природу.
5. Діти мордують їжачка - твої дії.
6. Задумайся над змістом речень.
  - Хто посадив деревце, той залишив на землі свій слід.
  - Хто нищить природу, той жорстокий, він є поганою людиною.
  - Хто береже все живе на землі, тому Бог віддячить.
7. Який слід залишив ти на землі?

VI. Склади тематичну павутинку до слова „Природа”.

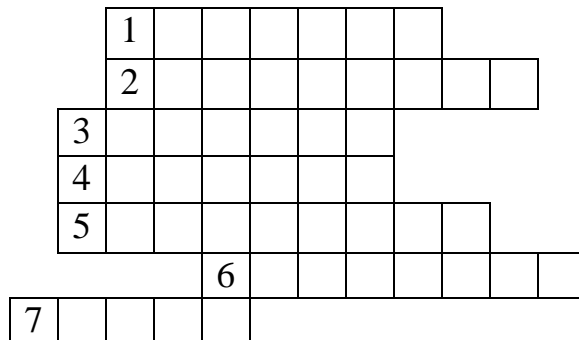

VII. Кросворд „ Про кого іде мова?”

- Якщо правильно впишете у горизонтальні рядки кросворда відповіді на запитання, то прочитаєте зашифроване слово. *(Природа)*.

1. Хто „важко віддає плоди, ... людей хапає за рукава?” *(Шитишина)*.
2. Кого діти знайшли „ на болоті біля річки... із пораним крилом?” *(Журавлика)*.
3. Хто „у нас не новачок: ще торік він на лужку в ямці вивівся в пушку?” *(Куличок)*.
4. Хто закриває за собою всі входи, коли вечір заходить? *(Мурашки)*.
5. Хто „застудився, а тепер лежить під пледом, п’є гарячий чай із медом?” *(Соловейко)*.
6. В кого „руки були шершаві, як дубова кора?” *(Дівчинки)*.
7. Хто в оповіданні „грається променем, грається листом. Не розлучається з нашим дитинством?” *(Білка)*.

VIII. Пройди лабіринт.

- Гуляючи в садку, в полі, в лісі чи гаю, прислухайтесь до тихих розмов квітів. І тоді, ви почуєте, що вони звертаються до вас.

М	у	л	і	і	р	а	в	п	л	у	м	и	у	з
и	б	и	в	п	к	с	и	о	і	з	и	т	р	і
з	и	б	и	а	і	и	б	л	с	і	л	і	д	в
а	д	щ	л	х	і	в	к	і	і	б	и	л	и	
в	ж	а	с	у	ч	і	я	в	л	а	ч	ь	к	

*Ми завжди були б щасливі,
І пахучі, і красиві,
Якби в полі, в лісі, лузі
Бачили ми тільки друзів.*

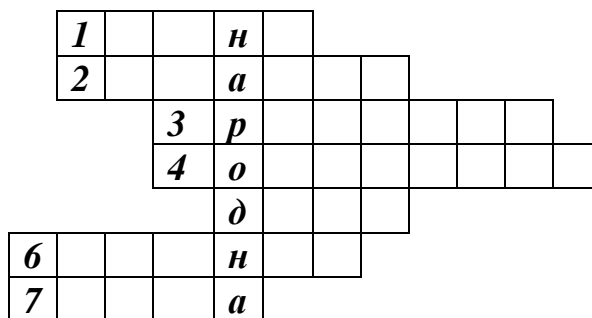
Усна народна творчість

I. Поміркуй і підсумуй.

- Твори яких жанрів об'єднуються спільною назвою – усна народна творчість?
- Чим збагатилась твоя мова?
- У світ яких казок, ти поринув? У чому їх особливості.?
- Що зображено у народних піснях?
- Що схвалюється, а що засуджується в казках.
- Як побудовані прислів'я?
- Як одним словом можна назвати творчість народу?

II. Кросворд „Заміни одним словом”.

- Хто автор цього розділу? (*народ*)
- Якщо правильно впишете слова по горизонталі, то по вертикалі прочитаєте, яка це творчість. (*народна*)
- 1. Вона має форму вірша, за змістом нагадує казку. Читати її треба наспівуючи, виконується однією особою або хором. (*пісня*)
- 2. Це цікава задача. Вона має форму питального або розповідного речення, у якому слова часто римуються. (*загадка*)
- 3. Це короткі влучну вислови, що часто містять римовані слова. Вони передають досвід народу: поради. Застереження. (*прислів'я*)
- 4. Це пісня, яку співала мама над колискою немовляти. (*колискова*)
- 5. Це подія, яка зв'язана з боротьбою українського народу, часто вона виконується у супроводі народного музичного інструмента – кобзи, бандури. (*дума*)
- 6. Це жанр усної народної творчості про відважних і мужніх людей, про явища природи, назви рослин у тварин. (*легенда*)
- 7. Це цікава розповідь, в якійсь мовиться про щось неймовірне, фантастичне, і має повчальний характер -...(*казка*)

III. Вікторина „Із якої казки пісенька?“ (Учні виходять до дошки з малюками до казок, і співають пісеньки, які стосуються того чи іншого малюнка).

1. Он де наша, іва,
Он де наша діва.
На метеному дворці,
На тесаному стовпці.
Кужілочка шумить,
Веретенце дзвенить
Скиньмо по пірячку,
Нехай летить з нами!

(Кривенька качечка)

3. Ой ви, діточки, козенята,
Відімкніться, відчиніться!
Ваша матінка прийшла,
Молочка вам принесла.

(Вовк та козенята).

Телесик).

5. Коте, коте, і ти кроте!
Несе мене лиска
На лисому хвості.
По липовому мості.
З гірки на долину
Та й в свою хатинку.

(Кіт, кріт, курочка та лисичка).

7. Я коза-дереза, за три копи куплена, півбока луплена!

Тупу-тупу ногами, сколю тебе рогами, ніжками затопчу, тут тобі смерть!

(Коза-дереза).

IV. Продовж пісеньку-забавлянку.

(Ведучий починає співати пісеньку, учні по групах продовжують цю ж забавлянку).

1.- Печу, печу хлібчик...(дітям на обідчик. Меншичкому – менший, більшичкому – більший).

2. – Іди, іди дощику ... (зварю тобі борщику, в полив'янім горщику).

3. – Вийди, вийди сонечко ... (на дідове полечко, на бабине зіллячко на наше подвір'ячко).

4. – Шусть у піч! Шусть у піч!... (Сажай - виймай, сажай – виймай!... Ріжу, ріжу я, куштую - гам!).

5. – Сорока-ворона на припічку сиділа...(діткам кашку варила).

6. – Тосі, тосі! Свині в горосі, ... (нема кому вигнати, тільки Мариночці).

V. Склади прислів'я, об'єднай однією темою.

(Читаю записані на дошці прислів'я. А звертаюся до дітей, щоб послушали скоромовку. Діти вказують на помилку і пояснюють, чим відрізняється прислів'я від скоромовки).

Прислів'я.

1 група:

- Вік живи -
- Грамоті учиться –
- Знання –
- Не всякий, хто читає, ...
- Щоб других учити, ...

(Про розум і освіченість).

2 група:

- Умій сказати, ...
- Давши слово – держись, ...
- Слово – не горобець, ...
- Від теплого слова і ...
- Гостре словечко ...

(Про силу слова).

3 група:

- Без охоти ...
- Без труда ...
- Хто багато робить, ...
- Не вір словам, ...
- Зробив діло -...

(Про працю).

треба самому вміти.
в читанні силу знає.
вік учись.
дерево, а плоди –діло.
завжди знадобиться.

коле сердечко.
лід розмерзає.
умій змовчати.
вилетить – не піймаєш.
а не давши –кріпись.

гуляй сміло.
а вір справам.
немає роботи.
немає плода.
той багато знає.

VI. Ярмарок колискових пісень та скоромовок.

(Називаю тему колискової чи скоромовки, учні повинні заспівати колискову чи проговорити скоромовку).

- Про кота.
- Ой, ти, коте, не гуди.
Ой, ти, коте, не гуди.
Спить дитина не буди.
Спить дитина не буди.
Дитяточко малесеньке,
Воно спати радесеньке. **(Колискова „Ой, ти , коте, не гуди).**

- Про шпака.
- Сів шпак на шпаківню,
Заспівав шпак півню:
  - Так, як ти, не вмію я,
  - Ти, не вмієш, так як я. **(Скоромовка „Сів шпак на шпаківню).**

(Робота продовжується доти, поки учні будуть знати на дані теми пісні та скоромовки).

Літературні казки

I. Поміркуй і підсумуй.

- Чим літературні казки відрізняються від народних?
- Назви яких казок звучать як питальне речення?
- Як називаємо казки, у яких описуються незвичайні пригоди, місця, дивовижні перетворення?
- Як починаються і закінчуються літературні казки?

II. Пригадай .

1. Хто автор твору?

„Для чого людині серце”.

„Закляття золота й вогню”.

„Чому в морі вода солоня”.

„Про що розповіли незабудки”.

„В палаці чарівних казок”.

Всеволод Нестайко

Ігор Калинець

Анатолій Дімаров

Ігор Калинець

За Олександром Зимою

2. Кому належать слова?

„...А що таке серце?... Я не хочу цього серця, воно не хороше. ....Я хочу мати це серце!” (*Дерев'яному чоловічкові*).

„ ...Гаразд. Я зачекаю. Але тільки сонце зробить два кроки від полудня до вечора, я тричі крикну на твоїй хаті. Зразу ж виходь. Інакше я прикличу свідка твого заклинання.” (*Ходитуту*).

„...Неси мішка, стели рядно. От заживем тепер з тобою!” (*Старшому брату*).

„...Незабудко, Незабудко, допоможи назвати село”. (*Дівчинці*).

„...Хоч у нас у кожній хаті всі руді й веснянкуваті, та худішого за мене в світі цілому нема”. (*Хлопчику Веснянці*).

III. Тести.

1. Від дерев'яного чоловічка з добрим серцем залишився:

а) слід;

б) попіл;

в) жевріючі вуглинка.

2. Ходитут викликав свідка:

а) Дуплотеса;

б) огнисту пір'їну;

в) гарячий вітер.

3. Менший брат був:

а) багачем;

б) злидарем;

в) середняком.

4. Яка біда була у дівчинки? Вона...

а) була сліпа;

б) забудькувата;

в) хвора.

5. У Веснянки від вражень аж...

а) голова розболілась;

б) голова йшла обертом;

в) голова посивіла.

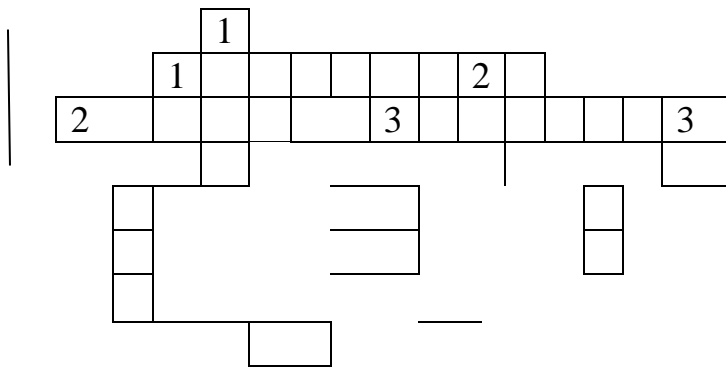
IV. Кросворд.

По горизонталі:

1. Яка квітка допомогла дівчинці з пам'яттю? (*Незабудка*)
2. Де відбувалися описані події в казці А. Діамарова? (*лісі*)
3. Маленький гостроносий чоловічок, який поселився біля лісу. (*Птахолов*)

По вертикалі:

1. Головний герой повісті-казки „В Країні Сонячних зайчиків”. (*Веснянка*)
2. У якому жанрі літератури найчастіше зустрічаються ці слова? (*казки*)
3. Куди вскочили жорна? (*воду*)

V. Пройди лабіринт.

- Пройшовши лабіринт, прочитаєте в Палаці яких казок ми побували.

В	ц	і	в	н	з	о
п	а	ч	і	и	а	к
а	л	а	р	х	к	

П'єси-казки. Байки.

I. Поміркуй і підсумуй.

- Що таке п'єса?
- Як читаються п'єси і де вони розігруються?
- Що таке байка?
- Які особливі прикмети має байка?
- Як давно написані п'єси-казки та байки?
- Із творчістю яких письменників ти ознайомився в цьому розділі?

II. Пригадай.

1. Хто автор твору?

- „Бабусина пригода”
- „Гуси лебеді”
- „Лебідь, щука і рак”
- „Коник – стрибунець”
- „Чиж та голуб”

Леонід Глібов
Олександр Олесь
Ніна Куфко

2. Кому належать ці слова? З якого вони твору?

а) „Як любо, мило серед гаю!.. Спочину, ляжу задрімаю”. (*Бабусі*)

„Медку? Медку! Люблю медок!” (*Ведмедеві*)

„То Каченя мене напало і якось в рот само попало...” (*Лису*)

„Так-так! Так-так, ках-ках, ках-ках”. (*Каченятам і каченяті*)

„Гав-гав, гав-гав! Гав-гав, гав-гав!” (*Собаці*)

(**О. Олесь „Бабусина пригода”**)

б) „Сьогодні, доню, кидай гратись”. (*Батькові*)

„А головне – гляди Іванка!” (*Матері*)

„Все облиш не можна в свято працювати...” (*Подругам*)

„Піду швиденько хоч на мить!” (*Орисі*)

„Як лебедів мені зловити?” (*Коту*)

„Я знаю, любя, ти в тривозі...” (*Сові*)

„...скуштуй вареничків – скажу.” (*Печі*)

„Я бачила, куди летіли, ...” (*Черешні*)

„... ось тут є мисочка і ложка, ...” (*Річці*)

„... із-за кущів тихенько вийди, хапай Іванка – і біжи”. (*Їжаку*)

(**Ніні Куфко „Гуси-лебеді**)

в) „Дядьку, он зима біліє!” (*Коннику-стрибунцю*)

„Проспівав ти літо Боже, - вдача вже твоя така, -...” (*Мурав'ю*)

„А що? Попавсь? От тобі й на!” (*Голубові*)

(**байки Л. Глібова**)

III. Тести.

1. Ведмідь ...

а) каченят з 'їв; б) їх жалів; в) з ними танцював.

2. Іванко...

а) помер ; б) втік; в) опинився в гусей.

3. В віз запряглись:

а) лебідь, собака і рак; б) лебідь, щука і рак; в) лебідь, орел і рак.

4. Коник-стрибунець ціле літо...

а) працював; б) спав; в) співав.

5. Голуб сміявся з ...

а) себе; б) чижика в) усіх птахів.

IV. Кросворд.

По вертикалі:

1. - Вид жанру.(Байки)

По горизонталі:

1. Прізвище автора байок. (Глібов)

2. В якій байці висміюється непорозуміння один одного, відсутність погодженості дій? (Лебідь, щука і рак)

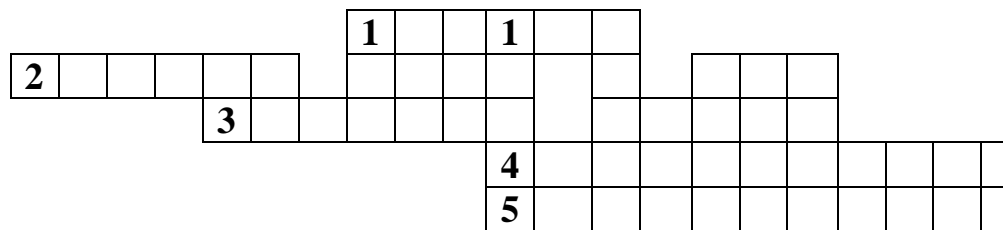
3. В якому селі народився відомий байкар? (Великий Поділ)

4. В якій байці показано байдужість, безтурботність, лінь? (Коник-Стрибунець)

5. В якій байці Глібов засуджує байдужість, зарозумілість, пихатість, хвалькуватість? (Чиж та Голуб)

V. Продовж речення.

- Щоб показати п'єсу на сцені, потрібно:

VI. На що схожі слова, доповни їх.

(На прислів'я).

- І діло, як на гріх, ...(не діло – тільки сміх).
- Ото на себе не надійся, ...(чужому лихові не смійся!).
- Не смійся з другого, ...(щоб тобі не було того).
- Тяжко тому жить,...(хто не хоче робить)

Сторінки для допитливих

I. Поміркуй і підсумуй.

- Коли в людей виникають такі запитання: що?, де?, коли?, як?, чому?...
- Як ви розумієте слово *допитливі*?
- Про що допоміг довідатись вам цей розділ?
- Про що запитують твори цього розділу?
- Чи знають автори відповіді на запитання у назвах творів?
- Яке із запитань у заголовку твору вас здивувало? Чому?
- Кого із героїв прочитаних творів можна назвати допитливими?
- Які твори починаються словом *скільки*? Хто їх автори?

II. Вікторина.

Із якого твору ці слова?

1. Яка саме зірка у небі зоріє для мене, аж поки я в світі живу? (*„Хотів би я знати”* О.Кобець)
2. Та ось горобчик побачив у небі велику вогненну кулю....(*„Горобчик і вогонь”* В. Сухомлинський)
3. Гарно, коли тепло, коли є де зігріти руки..... (*„Пастух рогатий”* І. Сенченко)
4. Тому й пишуть йому листи діти з різних країн.... (*„Скільки років Діду морозу?* А. Коваль)
5. От цікаво – а ворона знає, що її звати вороною? (*„Якого кольору слова?* Є. Гуцало)
6. Угорі орли літають, а внизу потоки грають... (*„Скільки рік в Україні”* В. Лучук)

III. Визнач жанр твору.

1. Хто багато питає, той багато знає. (*Прислів'я*).
2. На зеленій на Десні
Просто диво навесні.
І на Ворсклі у свічадо
Всі полтавки зорять радо. (*Вірш*).
3. Наче скло прозоре,
в'ється синя стрічка.
То біжить у море
Безупинна ... . (річка –*загадка*).
4. Вийшла Катруся ввечері погуляти. А на дворі сніг, а надворі мороз, і такий пекучий, що в Катрусі щоки почервоніли, як яблучка. Взяла вона саночки. Почала з гірки спускатися. (*Оповідання*).

IV. Склади прислів'я. Яке з них стосується братів Біро – винахідників кулькової ручки?

Не тяжка робота,
Що вміти,
Наполегливість і труд
Краса людських рук

того за поясом не носити.
коли є охота.
світом мандрує.
до мети ведуть.

VI. Кросворд „Хвилинка – цікавинка”.

По вертикалі.

1. Назва дитячої преси. (*Журнали*)

По горизонталі.

1. Під якою назвою виходив журнал „Барвінок” до 1941 року? (*„Жовтеня”*)

2. Якому дитячому журналу 75 років? (*„Барвінку”*)

3. Коли дитячий журнал „Барвінок” народився вдруге? (*1945 році*)

4. Яка пора року була сприятлива на відновлення цього журналу? (*Весна*)

5. Хто є новим редактором цього журналу? (*Наталія Забіла*)

6. На сторінках журналу „Барвінок” створена дитяча ... (*енциклопедія*)

7. В якому місті журнал народився вдруге? (*Києві*)

1.

Шевченкове слово

I.
Поміркуй
і
підсумуй.

1. Що зробив Тарас Григорович Шевченко для українського народу?

2. Які вірші найбільше вам припали до душі?

3. Що з прочитаного ви можете розповісти своїм меншим братикам і сестричкам?

4. Як ви думаєте, поет описував те, що колись бачив, чи свої мрії?

II. Літературна гра „Із якого твору?“

1. „Село! І серце одпочине.”	Тихо надворі ні вітру, ні хмар. Ані шелесне верба височенька.
2. „ І досі сниться під горою”	Сам бог витає над селом.
3. „Тече вода із-за гаю.”	Сидить неначе й досі сивий дід Коло хатиночки.
4. Над „Кобзарем”	Тече вода край города. Вода ставом стала.

III. Тести.

- Тарас Григорович Шевченко народився....
а) 10 березня 1861 р.,   б) 9 березня 1814 р.,   в) 22 квітня 1836 року.
- Тарас в дитинстві мріяв стати:
а) маляром,   б) співаком,   в) поетом.
- Хлопець в 11 років став:
а) сиротою,   б) художником;   в) учнем.
- Батьки Тараса були:
а) інтелігентами,   б) панами,   в) кріпаками.
- Вільною людиною Тарас почувався:
а) все життя,   б) 13 років,   в) вільним не був.
- За волелюбні вірші поета відправили:
а) в тюрму з правом писати вірші;
б) в Україну без з права малювати;
в) на заслання без права писати й малювати.
- Із кріпацької неволі його було викуплено завдяки старанням:
а) українських поетів,   б) російських художників,   в) білоруських співаків.
- У 1861 році Тарас Григорович Шевченко видав для дітей України:
а) „Кобзар”,   б) „Буквар”,   в) Збірку віршів.

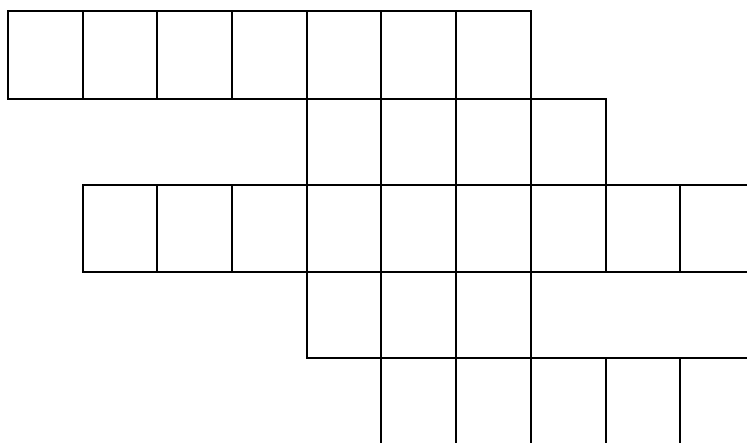
IV. Кросворд „Чи знаєте ви твори Т. Г. Шевченка?”

Впишіть у горизонтальні рядки кросворда пропущені з віршів Т.Г.Шевченка слова.

- Якщо правильно запишете слова по горизонталі, то по вертикалі прочитаєте ім'я народного поета.

- Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,

- Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи... (дівчата).
2. Цвітуть сади, біліють... (хати),
А на горі стоять палати, неначе диво.
3. Дивлюсь аж світає,
Край неба палає,
Соловейко в темнім гаї
Сонце ... (зустрічає).
4. Не називаю її раєм тії
хатиночки у гаї ... (гаї).
5. Встала весна, чорну
землю ... (сонну) розбудила.

V. Прочитай. Доведи, що це так.

ЗасвоєкороткежиттяТарасГригоровичШевченкотакбагато зробив дляукраїнськогонароду,щойогозірканіколинезгасневнашійпам'яті.

Вірші про світ природи і дитинства.

I. Поміркуй і підсумуй.

- Із творчістю яких письменників ви ознайомилися в даному розділі?
- Твори якого жанру переважають у цьому розділі?
- Чим відрізняється віршована мова від звичайної?

- Які українські письменники писали вірші про природу?
- Хто з письменників писав гумористичні вірші?
- Які вірші містяться в цьому розділі з казковими подіями?
- Хто написав вірші, в яких висвітлені мрії ваших ровесників та їхні веселі вчинки?

II. Гра „Знавці назв творів та їх авторів”.

- 1) Автор вірша „Співанка про місяці”. (*М. Підгірянка*)
- 2) Хто з українських поетів у своїй прозі веде розмову з тваринами? (*Д.Павличко „Розмова”*)
- 3) До вірша якого автора підходить за змістом дане прислів'я?
„Бережіть всі люди і народи
красу матері – природи. („*Не хочу!*” *Костецький*)
- 4) Хто з письменників у своїх віршах засуджує хвальків? (*Грицько Бойко „Хвастунець”*)
- 5) Цієї дівчинки твори, майбутньої поетеси, були покладені на музику. (*Марійка „Співанка про місяці”*)
- 6) Хто з поетів спостерігає за рукодільницею? (*Степан Жупанин „Оленчині вишивки”*)
- 7) Хто з поетів написав вірш „Хто сильніший?”. (*Наталія Забіла*)
- 8) В якому вірші дівчинка спостерігала за красою моря? („*Дівчинка і море*” *Анатолій Качан*)
- 9) Хто з українських поетів у своїй прозі веде розмову з тваринами? (*Дмитро Павличко „Розмова”*)
- 10) Кого називали Посипайком, Поливайком, Політайком, Невидайком? („*Хто розсилав роси?*” –*Дбайка - Т. Коломієць*)

III. Кросворд „Про кого іде мова?”

- Якщо правильно запишете слова по горизонталі, то по вертикалі прочитаєте, як називаємо людей, які пишуть твори різних жанрів?

1. Народилася майбутня поетеса на Івано-Франківщині, вона дуже любила свій край – Прикарпаття, тому й обрала собі такий літературний псевдонім. (*Підгірянка*)
2. Який поет написав такі рядки: „Мати навчили мене розмовляти, а книжка – думати”? (*Павличко*)
3. Хто з майбутніх поетів, ще в п'ятирічному віці відповідав, що хоче бути : „Письменником”. (*Костецький*)

4. До творчості якого письменника можна віднести прислів'я: „Якщо народ сміється, значить, в нім здорове серце б'ється?” Вказати його ім'я і прізвище. (*Грицька Бойка*)

5. Як звати майбутню поетесу, яка зростала на Гуцульщині і запам'ятовувала мамині пісні та казки; коломийки та приказки, які чула від земляків? (*Марійка*)

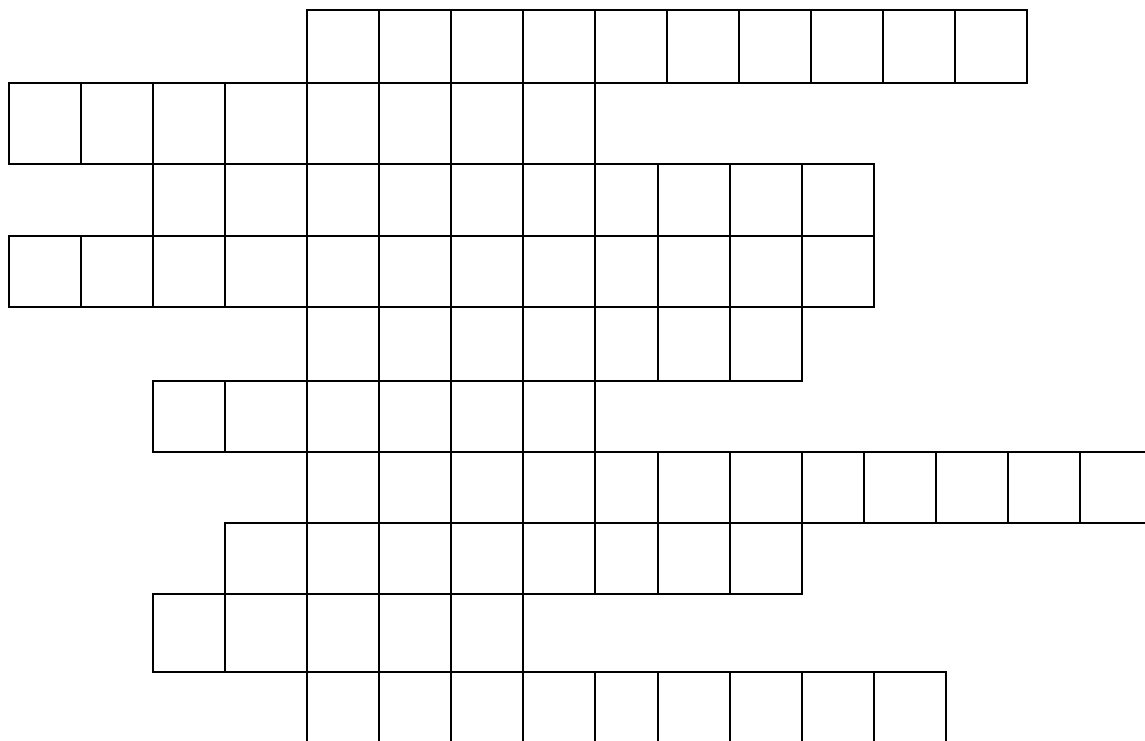
6. На мальовничій Карпатській землі, у багатодітній селянській сім'ї народився син ...(*Степан*), якому судилося стати відомим дитячим поетом.

7. Хто є автором підручників „Читанка” для 2 класу (1933), для 3 класу (1939)? (*Наталя Забіла*)

8. Його дитинство промайнуло серед південних родючих степів, а зрілі роки пов'язані з морем. (*Анатолій Качан*)

9. Як звати письменника, який є депутатом Верховної Ради України, головою Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, член народного руху України. (*Дмитро*)

10. Донька якої поетеси пішла стежками своєї матері – стала поетесою? (*Коломієць*).

Примітка. (Ті учні, які правильно відповідали на запитання в грі „Знавці назв творів та їх автори”, дуже швидко розгадали кросворд, тому що запитання в ньому і відповіді в грі стосувалися творчості одних і тих же письменників. Таке завдання, свого роду, підказка для учнів).

IV. Будь уважним!

- Знайди послідовність між назвою твору та образним висловом.

1. „Діти й ластівка”
2. „Птиця”
3. „Хто сильніший?”
4. „Сім вітрів”
5. „Хвастунець”
6. „Бюро знахідок”
7. „Ластівки”
8. „Чоловічки”.

- Лети! Співай у небі гомінкому.
 Хоч і маленький зрозумів я все.
 Ліпи гніздо скоро, духом,
 Вистилай м'якеньким пухом.
 Сім вітрів, як сім братів,
 на світанку я зустрів.
 - Говорить вітер: - Я суровий,
 я нажену на всіх страхи!
 Візьміть її швидше, я дуже вас прошу,
 а то, бідолаха, загинути може!
 Якось ми пішли на став.
 Він мені таке сказав....
 Такий химерний чоловічок –
 нас залишив, а сам утік!
 – Завтра вам до вирію
 і до школи - нам.

V. Пригадай і продовж твори.

- Хто з письменників написав ці веселі і дотепні твори ?

1. – Чого увесь урок, ти Лідо,
 пасешся в зошиті сусіда?
 - ..... :
 .....?
2. В порту краб здирався на трап.
 .....: ..., ..., ...!
- 3.- Чого з ганчірками весь клас?
 - За чистоту змагання в нас!
 - ..., ...?
 - .....!
4. З переляку, у тривозі наш хвалько
 мерщій навітк.
 .....
 й .....
5. Хоч немає слуху я горлав щодуху:
 .....!
 .....!

Оповідання про справи твоїх ровесників

I. Поміркуй і підсумуй.

1. Пригадай, чим оповідання відрізняються від віршів?

2. Про які події розповідалося в цьому розділі?
3. Що тобі запам'яталося із справ своїх ровесників?
4. Які почуття переживали герої, як і чому змінювався їхній настрій?

II. Вікторина „Хто говорив такі слова?“

1. „Людина народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний.” (поет, Василь Сухомлинський)

2. „Хто міняє, той нічого не має”. (Мама, із одноіменного оповідання Анатолія Григорука)

3. „Дениско Бублик – звичайнісінький п'ятилітній хлопчик. Тільки білявий чубок стирчить у нього, як гребінець у задерикуватого півника”. (Анатолій Григорука, про свого героя)

4. „Ти оце звідки списав?” (Батько Євгена Гуцала)

III. Брей-ринг.

(Утворюю чотири команди. Ставлю по 4 запитання.)

1-а команда.

- Хто з письменників був на фронті, але воював не довго через важкі поранення? (Василь Сухомлинський)

- До якого оповідання за змістом підходить дане прислів'я: „Де лелека водиться, там щастя родиться”. („Перебите крило” Є. Гуцало)

- Кого з героїв стосується прислів'я, яке у заголовку твору „Хто міняє, той нічого не має” А. Григорука? (Дениско)

- Хто з героїв оповідання сказав такі слова: „Таке рибище й на знімку не вмістилось би!”? (Митько з оповідання „Ловись, рибко”)

2-а команда.

- Хто, з майбутніх письменників, з дитинства захоплювався спортом, музикою, іноземними мовами; займався плаванням, гімнастикою, боксом і боротьбою; грав на фортепіано, любив гітару? (Ярослав Стельмах)

- Який автор написав даний вислів: „Гарні не красиві слова. Гарні – красиві діла”? (В. Сухомлинський „Красиві слова і красиве діло”)

- Хто заподіяв лихо лелекам в оповіданні Є. Гуцало „Перебите крило”? (Олег Кочемас)

- Головні герої оповідання „В гурті і пісня в лад іде”. (Дідусь, бабуня, тато, мама, Мар'янка, Дениско)

3-я команда.

- Який автор писав твори з незвичайними назвами? (*Анатолій Григоруک*)

- Хто сказав слова „Для чого ти псуєш мою роботу?” в оповіданні В. Сухомлинського „Який слід повинна залишити людина на Землі?” (*майстер*)

- Навіщо герой Я.Стельмаха ніс на рибалку футляр з акордеону? (*Щоб сісти на ньому, бо на землі можна застудитися*)

- Кого з героїв оповідання Є. Гуцало „Перебите крило” ви обрали б собі за друга? (*Дениска*)

4-а команда.

- Що робив Сухомлинський у Павлівській школі? (*Був директором*).

- Хто виграв змагання в оповіданні Я. Стельмаха „Ловись, рибко!”? (*Славко*)

- Як Євген Гуцало у своєму творі „Перебите крило” по-різному називав птахів? (*Лелеки, боцюни, лелька, черногузи*)

- Хто в творі Григорука був заспівувачем? (*дідусь, в оповіданні „В гурті і пісня в лад іде”*)

IV. Склади прислів'я .

- Якими темами їх можна об'єднати? До яких оповідань за змістом вони підходять?

- Людина без друзів,	розіб'єш - не склеїш.
- Птах сильний крильми,	як дерево без коріння.
- Дружба – як скло:	людина друзями.

(*В.Сухомлинський „Кінь утік”, дружба*).

- Хто міняє,	без штанів ходить.
- Міняйло	той нічого не має.
- Проміняв бики на воли,	на мило.
- Міняє шило	аби вдома не були.

(*А. Григорук „Хто міняє, той нічого не має”, розум*).

- Кінець, діло -	не кінчиш.
- Не почавши -	гуляй сміло.
- Зробив діло -	хвалить.

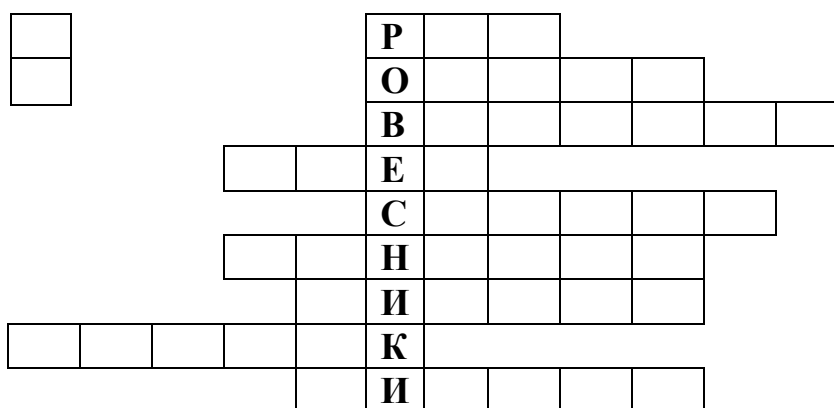
(*В.Сухомлинський „Гвинтик”, праця*).

V. Прочитай уважно, швидко і правильно.

- Петрик, Віталік, Юрко, Мар'янка, Дениско, Олег, Тимцьо, Костик, Митько, Славко, Гафійка.

V. Кросворд „Імена дійових осіб”.

- Вибери з попереднього завдання імена хлопчиків, дійових осіб з творів, і впиши їх у клітинку так, щоб вийшло слово (*ровесники*).

Із скарбниці казкарів світу

I. Поміркуй і підсумуй.

1. Хто автор казки?

„Кіт у чоботях”
„Зачарована красуня”
„Горбоконики”
„Пригоди Піноккіо”
„Про Карлсона, що живе на даху”

Астрід Ліндгрєн
Карло Колоді
Шарль Перо
Брати Грім
Петро Єршов

II. Хто сказав ці слова?

1. „Ні, спочатку мені треба їх трошки оглянути, перевірити запобіжні клапани тощо. Спокійно, тільки спокійно! Днями ти їх матимеш.” (*Карлсон*)
2. „Ой татоньку мій, рятуй мене! Я не хочу помирати!” (*Піноккіо*)
3. „На мені ти вмів сидіть, будеш мною володіть.” (*Кобила*)
4. „Твоє бажання справдиться. Не мине й року, як буде в тебе донечка.” (*Жаба*)
5. „Мене запевняли, ніби ви вмієте обертатися на будь-яку тварину і легко можете, наприклад, обернутися на лева або слона. Чи це так?” (*Кім*)
6. „Піноккіо, піднімись сюди, до мене! Прийди в обійми своїх дерев'яних братів!” (*Арлекін*)
7. „Я нічого не боюсь, крізь терни прoderусь і зачаровану красуню побачу”. (*Юнак*)
8. „Як, пане маркіз, цей замок також належить вам? Я ніде не бачив нічого кращого за це подвір'я і зі ці будівлі, що оточують його! Огляньмо їх в середині, будь ласка!..” (*Король*)
9. „Мотор щось кашляє. Треба буде залетіти до майстерні, щоб його змастити. Звичайно, я й сам міг би зробити це, адже я найкращий у світі моторист. Та от часу нема...” (*Карлсон*)

III Тести.

1. Малюку було весело коли побачив ...
а) як маленький чоловічок літав; б) що він сів на підвіконник; в) що загорілася його іграшкова парова машина.
2. Куди пішов Піноккіо?
а) До товариша; б) до школи; в) на прогулянку.
3. Кобила підкорилася Івану тому що:
а) Боялася його; б) він мав славний хист; в) втомилася.
4. Бажання короля і королеви здійснилося:
а) Народився син; б) народилася дочка; в) народилися близнята.
5. Головна дійова особа казки:
а) Хазяїн; б) кіт; в) людоджер.

6. Куди завернув Піноккіо з дороги до школи?
 а) На базар; б) назад додому; в) у ляльковий театр.
7. Королівна проснулась тому що:
 а) минуло сто років; б) королевич її поцілував; в) чари відступили.
8. Кіт розправився з людожером, бо він був:
 а) розумний; б) сильний; в) впертий.
9. Кого тобі було жаль?
 а) Малюка; б) Маму; в) Карлсона.

III. Кросворд.

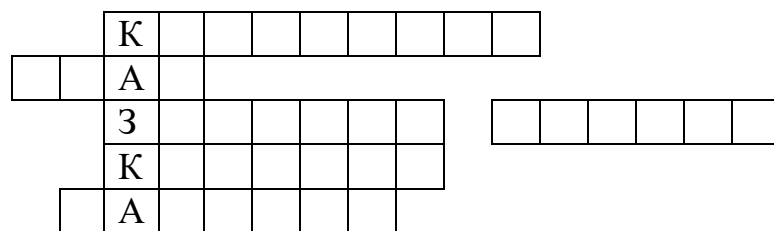
- Якщо правильно запишете назви героїв з творів по горизонталі, то по вертикалі прочитаєте, як називається жанр цих творів?

По вертикалі:

1. Жанр твору.

По горизонталі:

1. В казці братів Грімм „Зачаровано красуня”. (Королівна)
2. Герой з казки П. Єршова „Горбоконик”. (Іван)
3. Піноккіо нагадує героя з іншої казки. („Золотий ключик”)
4. Хазяїн kota з казки Ш. Перро „Кіт у чоботях”. (Карabas)
5. Фантастичний чоловічок у жанрі А. Ліндгрена. (Карлсон)

IV. Прочитай прислів'я, роз'єднавши слова.

- Які з них могли б бути порадою для наших героїв?

- Хто не працює, той не їсть.
- Коли не тямиш, не берися.
- Хто хвалиться, той кається.

Візьму перо і спробую

I. Поміркуй і підсумуй.

1. Як ти розумієш назву розділу?

2. Чи легко писати вірші? Чому?
3. Що повинно бути у віршах?
3. У яких творах з усмішкою розповідається про те, як складаються вірші?
4. Що треба зробити, щоб розвинути в собі творчі здібності?

II. Вікторина „Із яких творів ці слова?”

1. Вже й мені це все набридло,
Та чомусь до голови
Знову лізуть рими й рими
Хто б і що не говорив... (А. Костецький „Дивна звичка”)
2. – Досить! - закричали всі. – Ми не хочемо більше слухати! Це не вірші, а якісь дражнили. (М. Носов „Як Незнайко складав вірші”)
- 3 „А цей мов равлик, цей немов лисиця,
цей випуклий - смішка залітна птиця”. (В. Ткаченко „Лісове коріння”)
3. „Що ті черевички й шовкові спіднички,
Як у тебе голосу нема”. (І Світличний „Слухала лисичка солов'я”)
4. „Був собі горобчик. Звали його Чивом. Якось він почув розмову качок”. (Іван Пономарьов, учень 3 класу „Як горобчик у вирій літав”)
5. „Із того часу кожного дня сонечко встає дуже рано і старанно збирає свої росинки-перлинки”. (Владислав Курка, учень 2 класу „Росинки-перлинки”)
6. „Все, що ми бачимо, здається нам у ці дивовижні години казкою”. (В. Сухомлинський)

III. До поетичних рядків у лівому стовпчику добери назви віршів з правого стовпчика.

1. „ А всі кричать: - в Андрійка , погляньте, справжня змійка!” 2. „Ти, лисичко, хитра, та дарма. Вбралася ти гарно, а німа”. 3. „Цей дзвіночок – як намет. Тільки дощ, як кулемет”. 4. „Сиджу, дивлюсь на песика, Чогось мені невесело”. 5. „...Ой! Гуси злетіли на річку І крильми розбризкали тишу”. 6. „У вогнисті вінки Одяглися квітки”.	„Захід сонця” „Очерет” „Удвох із песиком” „Польові дзвіночки” „Корінець” „Слухала лисичка...”

IV. Тести.

1. Поет Іван Світличний говорить, що лисичка ...
а) має гарний голос;   б) не має голосу;   в) німа.
2. Андрійку вдалося зробити гарну іграшку завдяки..
а) старанням;   б) спостережливості;   в) допитливості.
3. Бджілка назвала дощ...
а) теплим;   б) як кулемет;   в) холодним.
4. Хлопчику невесело, бо він...
а) має песика;   б) без друзів;   в) бідно живе.
5. Тишу на світанку порушили...
а) діти;   б) гуси;   в) люди.
6. Захід сонця порівнюється з ..
а) трояндою;   б) вогнем;   в) місяцем.

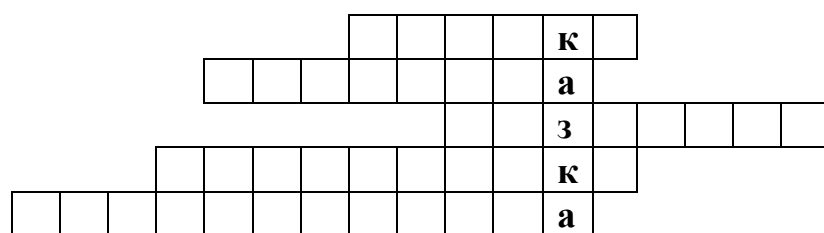
Примітка: запитання тестів відповідають назвам віршів у третьому завданні.

V. Прочитай уважно, швидко і правильно.

- Знайко, Незнайко, Якосьбудька, Пілюлька, Пудик, Кульбаба, Квітик, Поспішайко.

V. Кросворд „Хто вони?“

- Вибери з попереднього завдання імена героїв, із жанру Миколи Носова, і впиши у клітинку так, щоб вийшло слово (*казка*).

VI. Розвись у собі творчі здібності!

1. - Допоможіть Незнайкові! Змініть його вірші так, щоб друзі не боялися його.

Незнайко.

Знайко йшов гулять на річку,
Перестрибнув через овечку.
Поспішайко був голодний,
проковтнув він прас холодний.
В *Якосьбудька* під подушкою
лежить солодка пампушка.
.....
.....

Учні.

Знайко йшов гулять на річку,
І по дорозі зустрів Марічку.
Поспішаймо був голодний,
Тому з'їв він суп холодний.
В *Якосьбудька* з- під подушки
Впала сушка.
Пілюлька по дорозі йшов
І друга ручку знайшов.

2. – Складіть строфу вірша, з'єднавши слова I і II колонок.

Ми - єдина	і я,
і ніхто	й на мить!
Знайко, Поспішаймо, Якосьбудька, Пілюлька	посварить
Нас не зможе	сім'я:

(*Ми єдина сім'я: Знайко, Поспішаймо, Якосьбудька, Пілюлька і я, і ніхто посварить нас не зможе й на мить*).

3. – Доповни вірш словами, що римуються.

- Літеру по літері вчили ми ...(*щодня*).
Підійшли до справжнього світлого (*знання*).
Учителі й ... (*батьки*) нам допомагали.
Тому часто й ....(*перемогу*) здобували.

Зміст

1. Мова – дивний скарб.....3

2. <i>Похвала книгам!</i>	5
3. <i>Цікава книга - Природи</i>	7
4. <i>Усна народна творчість</i>	10
5. <i>Літературні казки</i>	13
6. <i>П'єси-казки. Байки</i>	15
7. <i>Сторінки для допитливих</i>	17
8. <i>Шевченкове слово</i>	19
9. <i>Вірші про світ природи і дитинства</i>	21
10. <i>Оповідання про справи твоїх ровесників</i>	24
11. <i>Із скарбниці казкарів світу</i>	27
12. <i>Візьму перо і спробую</i>	29

Використана література:

1. **Державний стандарт початкової загальної освіти. – К.,2005.**

2. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1 – 4 класи. Українське читання. 3 клас. К.: Початкова школа, 2006.- с. 98 – 107.
3. О.Я. Савченко. Читанка. Підручник для 3 класу (I, II частини)/В. «Освіта», 2003.- 137с., 140.
4. Бабаєва Л.П. Готуємось до уроків позакласного читання. 3 клас. Х – Веста: «Ранок», 2008 , с.176.
5. Ісаєнко О.В. Хрестоматія для позакласного читання. 3 клас. Х.- «Країна мрій» 2005, с. 184.
6. Ткаченко Л.П. Посібник «Система творчих завдань» 3 клас КОШОПК, 2010.
7. Будна Н.О., Головка З.Л. Уроки позакласного читання та розвитку зв'язного мовлення. 3 клас, Т: Навчальна книга Богдан, 2001, с.212.
8. Головка З. Л. Читання. Тестові завдання. 3 клас. Т. Навчальна книга Богдан, 2010, с.32.
9. Веселий струмочок: Хрестоматія для позакласного читання. 3 клас / Упоряд. Л.О.Гребенькова. – Х.: Видавництво “Ранок”, 2009. – 144 с.
10. Джежелей О.В., Ємець А.А., Шапко О.В. Чарівна скарбничка. Хрестоматія для позакласного читання. 1-4 класи [Текст]. – Харків: Книжковий клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2009. – 2009.с. – 320 .
11. Позакласне читання. Збірник художніх творів із щоденником читача: Посібник для учнів 3 класу. – 3-тє вид., переробл. і доп. / Упорядники: Н.О.Будна, З.Л.Головка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 160с.
12. Кодлюк Я.П., Одинцова Г.С. Розповіді про письменників: Посібник для вчителів початкових класів. – Тернопіль: Підручники і посібники. 1997.с. – 128.